

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Inatsisartut aaliangiiffigisassaattut siunnersuut Naalakkersuisut peqquneqassasut Naammassisaqarsinnaassuseqarnermik (produktivitet) ataatsimiisitaliarsuarmik pilersitsissasut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Per Rosing-Petersen, Attaviitsoq)

Tunngavilersuut:

Ukiuni kingullerni erseriartuinnarpoq nunatta aaqqissuusseqqinnissamik pisariaqartitsinera. Tamannalu pissappat pisariaqarluinnarpoq killiffissioqqaarnissaq, soorlu nunani avannarlerni iluatsilluartumik tamanna misilittagaqarfigilerneqarnikuusoq. *Nunattalu aqutseriaasikkut immikkuullarissuseqarnera tunngavigilluinnarlugu misissuilluni ingerlattariaqarpa. Siunnersuutillu tamanna qitigilluinnarppaa.*

Atugarissaarnerulernissamik siunertaqarluta sulivugut, tamannalu tunngavigalugu nalilersortariaqalerparput tamanna qanoq naleqarpa inuiaqatigiinnut? Aningaasartuutit atorpeqartut naammassisamut naapertuuppat? Qanoq inuiaqatigiinnut kiffartuussassatsinnut ulluinnarn sunniuteqarnerisigat? Ukulu minnerpaamik misissuinermi ilannguttariaqarput:

1. **Aqutseriaasikkut/allaffissornikkut** – Inuiaqatigiit 56.000-it allaffissornikkut aqunneqarneranni suna pissarsiaava. Siunnersuummi siunertaq imm. 47-mut assigusinnaavoq, taanna ukiarmanna ataatsimiinnermi aamma aappassaaneerlugu eqqartorneqartussaavoq. Naammassisaqarsinnaassuseqarnermik ataatsimiisitaliarsuarli annertunerusumik sammisaqarpoq, kiisalu nunani allani kinguneqarluartumik ingerlanneqarsimavoq, tassungalu atatillugu OECD World Bank Group-ilu siunertamut sulinermi atortussanik pilersitsereersimavoq.
2. **Ulluinnarni atugassaqaqtitaanikkut – pilersorneqarnikkut** – atugassaqaqtitaaneq assigiinngitsutigut pitsanngorsarneqarsinnaavoq, peruserlu ataaseq innuttaasunut kiisalu nunatta karsianut nammakkiinngitsoq tassaavoq niueqatigisatta misissuivigineri. Suliffeqarfiit inuiaqatigiinnit pigineqartut inuiaqatigiinnik pilersuisut nioqqutissatik suminngaanniit pisisarpat? OECD kiisalu EU-p naatsorsuqqissaartarfia (EU Stat) qissiminneqarsinnaapput uppersarsarlugulu, nioqqutissat akikinnerit pitsaassuseq innarlernagu pisiarinerisigut pisisinnaassuseq annertunerpaamik qaffassarneqarsinnaasoq, akissarsiat qaffinngikkaluarlugit. Pimoorullugu misissuilaarninni uppersarsarsinnaagukku, piviusunngortinniassallugu ajornassanngilaq. Pingaarnerpaatut pisussaaffigaarput aningaasaliissutit annertunerpaamik pissarsiffiginiarnissaat.
3. **Ineqartitaanikkut** – maannakkut aaqqissuussarput pimoorullugu misissoqqittariaqarparput. Atugarissaarnerup anguniarnissaa kissaatigigutsigu ukiut kingulliit qulikkaat nunat avannarliit suut aqusaarsimaneraat misissortariaqassavagut, tassanilu maluginiagassaassaaq inuiaqatigiinni attartortut inissisimanermiit piginnittut inissisimanermut allannguisimaneq, tassanilu aamma sulisartut peqataapput.
4. **Suliffissaqaqtitsiniarnikkut**
5. **Angallannikkut** – Angallannikkut aaqqissuussinerput inuiaqatigiinnut sutigut iluaqtissanik tunniussaqaarpa, qanorlu Naalakkersuisut aaqqiinissamut modeliat inuiaqatigiinnut qanoq

iluqaataassava. Uani nalilersuinitanni tunngavigissavarput inuiaqatigiinni amerlanerussuteqarluartut kiffartuutissagatsigit, inuiaqatigiini qaffasinnerit 10-15 % kisiisa pinnagit.

6. **Attaveqarniarnikkut** – Uani ersersittariaqarpoq, aningaasaliissutigisat qanoq pissarsissutiginerlugit.
7. **Peqqissaaveqarnikkut** – Peqqinnissaqarnermi aaqqissuussinerput akisuupilorujussuuvoq, paarlatsinillu annertuumik atuisoqarpoq, ilisimasaniq misilittakkanillu nunatsinni annertusiartortitsinissaq kiisalu napparsimasup aallaaviunissaa/qiutinneqarnissaa ersigunnaarsinneqarlutik. Tassungalu ilanngullugu napparsimasunik angallassigasuarternermut peqqinnissaqarfimmut aningaasaliissutit 20 %-ii missaat atornerqarlutik.

8. Isumaginninnikkut

9. **Inuussutissarsiuqarnermi**, tassani aamma
- a) **Inuussutissarsiuqarnermi inerisaaniarnikkut** – Inuussutissarsiornerup siuarsarnissaa inuiaqatigiinni uatsitut ittuni pisariaqarluinnarpoq, taamaattumillu suliffeqarfinnik siuarsaasussanik pilersitsinikuuvugut. Maannamita sumut killippugut? Aallartikkatta siunnerfigisatsinnut tamanna naapertuunnerluni?
- b) **Takornariaqarnermi inerisaaniarnikkut** – ukiut 30-it ingerlanerini inuiaqatigiit 500 mio. Kruunit tungaanut tassunga aningaasaliisimapput. Piffissanngorpoq aningaasaliissutit imminut akilernissaat, tassami takornariaqarnerq inuussutissarsiuqarner suksarsuit sisamaattut ineriartortinneqartussatut naatsorsuutigineqarsimagaluarpoq. Qulequttap immikkoortuini marlunni aamma innuttaasunut akileraartartunut paasissallugu soqutiginnassaaq, aningaasalilluni suliakkiussat kia/kikkut iluaqutiginerai? Assersuutitut qiviarsinnaavagut Svalbardimi misilittagaalersimasut.
10. **Tunisassiorfeqarnikkut** – Pisariillisaaneq tunisassiorsinnaalluassuseqarnerlu imminnut atalluinnarput, isumannaarniagassaraarput aningaasatigut, suliffissaqarnertigut kiisalu ilisimasanik misilittakkanillu katersineq eqqarsaatigalugit aningaasaliinerit inuiaqatigiinnut iluaqusersuinersut.
11. **Nunanut allanut niueqateqarnikkut** – kingumut kisitsigutta taavalu Europami akigitinneqartut aallaavigigutsigit (Aalisakkanik tuniniaavissuarni nittartagalinni ajornangilluinnartumik takuneqarsinnaavoq nunatsinni aalisartut eqqortumik aningaasarsisarnersut, tassungalu ilanngullugu Kalallit Nunaata aalisakkat eqqortumik aningaasarsissutigisarnera.

12. II. II.

Misissuinermini nunani allani misilittakkat qissimigaarneqarsinnaapput isumassarsorfigineqarsinnaapput, soorlu Norgemi, Danmarkimi, Australiami New Zealandimiluunniit, tassani aamma sakkussatut atornerqarsinnaapput, OECD-p sananikuusaa: Going for Growth aamma World Bank Group-p sananikuusaa: Doing Business Indicator, iluatsilluassappalli **pingaaruteqarluinnarpoq nunatta immikkuullarissuseqarnera misissuinermi tunngaviussasoq.** Allaassutittami aamma ilagilluinnarpaat aningaasat nunatsinni kaaviiartinneqartut 90%-iisa missaat tamakkiisumik ilaannakortumillu pisortat, pisortallu pigisaannik nalilinnik ingerlatsineri aallaaveqarput, taamaattumillu aamma qitiusumik sunnerneqapallassinnaallutik. Erseqqissumik paasisariaqarparput pigisaannik nalilinnik ingerlatsineri Kalaallit Nunaanni

innuttaasut amerlanerussuteqartut naapertuuttumik pissarsisarnersut, maannakkut qaffassisumi inissisimasut kisimik pinnatik.

Link-it attuumassutillit:

<http://produktivitetskommissionen.no/>

<http://produktivitetskommissionen.dk/>

<http://www.pc.gov.au/>

<http://www.productivity.govt.nz/>

<http://www.oecd.org/economy/going-for-growth-2013.htm>

<http://www.doingbusiness.org/>

Namminersorlutik Oqartussanut pisortanullu aningaasatigut allaffissornikkullu kingunissai:

Ataatsimiisitaliarsuarmut allaffissornermut naatsorsuutigineqarpoq projektimik sulialliit marluk sulitinneqarnissaat. Ataatsimiinnernut aningaasartuutit, angalanerit il.il. naatsorsuutigineqarput Akileraarnermut atugarissaarnermullu ataatsimiisitaliarsuarmut sanilliunneqarsinnaanissaat, tamanna aallaavigalugu naatsorsuutigineqarsinnaassaaq aningaasaliissutit siutamut annikippallaanissaat, taamaattumillu Aningaasanut inatsimmi immikkuullarissumik salliutinneqarnissaat pisariaqassalluni.

Namminersorlutik inuutissarsiortunut allaffisornikkut kingunissai:

Piffisaq qaninnerusoq eqqarsaatigalugu Naammassisaqarsinnaassuseqarnermik ataatsimiisitaliarsuarmik pilersitsinerup Namminersorlutik inuutissarsiortunut allaffisornikkut kinguneqassanngilaq. Kisiannili suliffeqarfiit naatsorsuutigisinnaassavaat ataatsimiisitaliarsuup sulineranik ikorfartuisussanik datanik tunniussisassallutik. Ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu naatsorsuutigineqassaaq ataatsimiisitaliarsuup inerniliinermini oqariartuutaasa kingunerissagaa Namminersorlutik Oqartussat suliffeqarfinnut tamakkiisumik ilaannakoortumillunniit pigisaminnut siunnerfinnik kiisalu periutsinik allangortitsinissamik piumasaqartalernissaat. Maannakkorpiaq taamanikkussamut qanoq annertutigissanersoq oqaatigiuminaakkallarpoq.

Inunnut ataasiakkaanut allaffissornikkullu kingunissai:

Inuttaasunut piffissaq qaninnerusoq eqqarsaatigalugu kinguneqassanngilaq. Piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu ataatsimiisitaliarsuup sulinerata kingunerissavaa innuttaasut aningaasatigut pitsaanerusemik inissisimalernissaat. Maannakkorpiaq taamanikkussamut qanoq annertutigissanersoq oqaatigiuminaakkallarpoq.

Avatangiisit pillugit kingunissai:

Soqanngilaq